

بررسی انتظارات دانشجویان پرستاری و مامایی ارومیه از مربی و عوامل استرس‌زای درک‌شده در طول آموزش بالینی و تئوری سال ۱۳۹۲

داود رسولی*: عضو هیأت علمی، دانشکده‌ی پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، آذربایجان غربی، ایران.
فرزاد زارعی: عضو هیأت علمی، دانشکده‌ی پرستاری بوکان، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، آذربایجان غربی، ایران.
زهرا صفائی: عضو هیأت علمی، دانشکده‌ی پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، آذربایجان غربی، ایران.
محمد اسماعیل حاجی‌نژاد: عضو هیأت علمی، دانشکده‌ی پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران.
داریوش رخ افروز: عضو هیأت علمی، دانشکده‌ی پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز، اهواز، ایران.

چکیده: حداکثر رساندن یادگیری و کاهش استرس دانشجویان تأثیر چشم‌گیری دارند. هدف از مطالعه‌ی حاضر بررسی انتظارات دانشجویان از مربیان و عوامل استرس‌زای درک شده در طی آموزش بالینی و تئوری در سال ۱۳۹۲ می‌باشد. در پژوهش مقطعی حاضر تعداد ۲۱۰ نفر از دانشجویان دانشکده‌ی پرستاری و مامایی ارومیه به‌صورت در دسترس وارد مطالعه شدند. جهت گردآوری داده‌ها از یک پرسش‌نامه‌ی پنج‌قسمتی پژوهش‌گر ساخته مشتمل بر اطلاعات دموگرافیک، انتظارات از مربیان آموزش بالینی (۱۵ سؤال) و تئوری (۷ سؤال)، عوامل استرس‌زای درک شده در محیط آموزش بالینی (۹ سؤال) و تئوری (۶ سؤال) استفاده شد. از ۲۱۰ شرکت‌کننده در پژوهش ۱۶۱ نفر (۷۶/۷ درصد) دانشجویان پرستاری و ۴۹ نفر (۲۳/۳ درصد) دانشجویان مامایی بودند. مهم‌ترین انتظار دانشجویان از مربی در محیط آموزش بالینی «نشان دادن درک و همدلی توسط مربیان» و «برقراری ارتباط خوب با دانشجویان» (۹۵/۷ درصد) و در آموزش تئوری «ارائه‌ی آخرین اطلاعات موجود در مورد درس» بود. (۹۵/۲ درصد). رایج‌ترین عوامل استرس‌زای درک شده‌ی دانشجویان در محیط آموزش بالینی «هشدارهای خشن مربیان در طول دوره» (۷۶/۷ درصد) و در طی آموزش تئوری «ترس در رابطه با عدم درک موضوع و پاس کردن امتحان» (۷۵/۲ درصد) بود. دستیابی به انتظارات و ادراکات دانشجویان از مربی آموزش بالینی، نظری و عوامل استرس‌زای درک شده‌ی آن‌ها گامی مهم در ارتقای یادگیری می‌باشد. اطلاع از این مضمون‌های تأثیرگذار، عامل مهمی در جهت توسعه‌ی مربیان کارآمد و دانشجویان با صلاحیت خواهد شد.

واژگان کلیدی: انتظارات، عوامل استرس‌زای درک شده، مربی، آموزش پرستاری و مامایی

***نویسنده‌ی مسؤؤل:** عضو هیأت علمی، دانشکده‌ی پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، آذربایجان غربی، ایران.

(Email: Rasouli_d@umsu.ac.ir)

مقدمه

هدف پایه در آموزش پرستاری و مامایی آماده نمودن دانشجویان برای زندگی حرفه‌ای به‌وسیله‌ی یاددهی مهارت‌ها و سایر نیازمندی‌های مرتبط جهت تبدیل شدن به یک پرستار و مامای مؤثر است. آموزش پرستاری و مامایی یادگیری تئوری و بالینی را در بر می‌گیرد و نیازمند دانش و عمل است. در این زمینه آموزش تئوری دانشجویان را آماده می‌سازد تا آگاهی‌های حرفه‌ای و فلسفی معینی را گسترش داده و به یادگیری در زمینه‌ی توسعه‌ی مراقبت‌های بهداشتی، چگونگی فراهم نمودن مراقبت حرفه‌ای و آموزش بیمار برای مراقبت از خود بپردازند (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱). جنبه‌های بالینی آموزش هم یک بخش مهم از آموزش پرستاری و مامایی است که تأثیر زیادی بر یادگیری دانشجویان و قبول نقش حرفه‌ای توسط آن‌ها دارد (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱؛ عبدلی، ۲۰۰۵). آموزش بالینی فرصتی را برای دانشجویان فراهم می‌سازد تا دانش نظری را به مهارت‌های ذهنی، روانی و حرکتی متنوعی که جهت مراقبت از بیمار ضروری است، تبدیل کنند (هرندی و همکاران، ۲۰۰۴؛ وهابی و همکاران، ۲۰۱۰). مربیان و اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها در آموزش دانش، مهارت‌ها و ارزش‌ها به دانشجویان نقش مهمی دارند (ولف و همکاران، ۲۰۰۸).

مربیان خصوصاً در طی جنبه‌های بالینی آموزش یک الگوی نقشی مهم برای دانشجویان هستند (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱). از دیدگاه دانشجویان، عملکرد مربی از مهم‌ترین نقاط قوت آموزش بالینی به حساب می‌آید، به‌گونه‌ای که مربی بالینی را تأثیرگذارترین بخش آموزش بالینی دانسته‌اند (پیمان و همکاران، ۲۰۱۱). دانشجویان به مربیان خود به‌عنوان رهبرانی که به‌طور مثبت بر آن‌ها تأثیر می‌گذارند، آنان را راهنمایی کرده و آموزش می‌دهند نگاه می‌کنند (گووزمان و همکاران، ۲۰۰۷). این موارد خود سبب به وجود آمدن انتظاراتی از مربیان می‌شود. انتظاراتی که از جمله آن‌ها می‌توان به تمایل دانشجویان به فهمیده و درک شدن توسط مربیان، استفاده‌ی هرچه بیشتر مربیان از مواد بصری در طی آموزش، ارائه‌ی آخرین اطلاعات موجود و در دسترس و به اشتراک‌گذاری تجربیات شخصی در طی کلاس اشاره کرد (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱). با این وجود، مطالعات گوناگون بیان می‌دارند که دانشجویان با مشکلاتی در ارتباط با دانش تئوری تا اعمال حرفه‌ای در موقعیت‌های بالینی روبه‌رو هستند که تحت عنوان عوامل استرس‌زا مطرح است (کورلت و همکاران، ۲۰۰۳). طبق نتایج برآمده از

مطالعات، این عوامل استرس‌زا طیف وسیعی را از موارد مختلف هم‌چون ترس و اضطراب و آشفتگی (حیدری و همکاران، ۲۰۱۱)، نحوه‌ی ارزشیابی مربیان، ترس از عدم قبولی در دروس بالینی، عدم همدردی مربیان با آنان، عدم پاسخ‌گویی مربیان، تفاوت شیوه‌ها و آموزش‌ها توسط مربیان مختلف (گیل و همکاران، ۲۰۰۷)، عدم حمایت مربی از دانشجو (یزدانخواه فرد و همکاران، ۲۰۰۲) عدم انطباق آموزش نظری و بالین (ابادری و همکاران، ۲۰۰۲)، عکس‌العمل مربیان در برابر ناکارآمدی دانشجویان، ترس از اشتباه کردن (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱)، نبود صلاحیت و قدرت، ترس از آسیب رساندن به بیمار، درگیری عاطفی (دگوروستیدی و همکاران، ۲۰۰۷)، روابط بین فردی (شیبتون، ۲۰۰۲) و چگونگی تعامل مربی-دانشجو (نظری و همکاران، ۲۰۰۷؛ ساکی و همکاران، ۲۰۰۵) اشاره کرد. در مطالعه‌ی کیلینگر و همکاران حدود دو سوم از دانشجویان بیان داشتند آموزش بالینی باعث استرس آن‌ها می‌شود. رایج‌ترین عوامل استرس‌زای درک شده توسط دانشجویان طی آموزش بالینی عبارت بودند از سؤال مربیان در مورد بیماری، ترس از داشتن اشتباه و حضور مداوم مربی در بالین. هم‌چنین در این مطالعه نزدیک به ۵۰ درصد از دانشجویان ابراز داشتند که آموزش تئوری نیز استرس‌زاست؛

در این زمینه سؤال پرسیدن مربی در حین ارائه‌ی سخنرانی، ارائه‌ی سخنرانی در مورد موضوع‌های زیاد در همان روز، عدم درک موضوعات درسی و ترس از عدم قبولی رایج‌ترین عوامل استرس‌زای درک شده‌ی دانشجویان در مورد آموزش تئوری بودند؛ تمام این موارد می‌تواند احساس ایزوله بودن و عدم تناسب برای حرفه و حتی احساس شکست از دستیابی به اهداف را افزایش دهد (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱)؛ لذا تنش و به‌طور اختصاصی‌تر عوامل استرس‌زا مسبب آن می‌تواند به عنوان مانعی بر سر راه آموزش عمل کرده و بازده آن را تحت تأثیر قرار دهد. تنش به‌صورت فرآیندی پیش‌رونده، به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم می‌تواند تأثیرات منفی در صلاحیت عملکردی و سلامتی فرد را به همراه داشته باشد (یزدانخواه فرد و همکاران، ۲۰۰۹). از یک‌سو عوامل استرس‌زا می‌توانند بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان اثر سوء گذاشته و سبب اختلال در تعادل جسمی و روانی آنان، غیبت و شکایت‌های جسمی و از دست دادن مهارت حرفه‌ای شوند (شهسواری و همکاران، ۲۰۰۵؛ تولی، ۲۰۰۴). از سوی دیگر محیط یادگیری کنونی می‌تواند به‌طور مؤثر جهت بهینه کردن آموزش و یادگیری

همچنین دانشجویان جهت مشارکت یا عدم مشارکت در پژوهش آزاد بوده و به آن‌ها در مورد محرمانه ماندن اطلاعات اطمینان داده شد. پس از جمع‌آوری پرسش-نامه‌ها، داده‌های حاصله توسط نسخه‌ی ۱۶ نرم‌افزار آماری SPSS و با استفاده از آزمون‌های توصیفی و تحلیلی (کای دو) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج

از ۳۰۰ پرسش‌نامه‌ی توزیع شده برای پژوهش ۲۱۰ نفر پرسش‌نامه تکمیل و برگردانده شد (نرخ پاسخ ۷۰ درصد). ۱۶۱ نفر (۷۶/۷ درصد) از شرکت‌کنندگان را دانشجویان پرستاری و ۴۹ نفر (۲۳/۳ درصد) را دانشجویان مامایی تشکیل می‌دادند. ۱۴۱ نفر از دانشجویان (۶۷/۱ درصد) زن و بقیه (۶۹ نفر معادل ۳۲/۹ درصد) مرد بودند. میانگین سنی دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش $21/52 \pm 1/97$ (رنج ۱۹-۳۵) و میانگین معدل آنها $15/07 \pm 1/29$ بود. هم‌چنین ۱۹ نفر (۹ درصد) دانشجوی سال اول، ۹۱ نفر (۴۳/۳ درصد) سال دوم، ۶۲ نفر (۲۹/۵ درصد) سال سوم و ۳۸ نفر (۱۸/۵ درصد) دانشجوی سال چهارم بودند. رایج‌ترین انتظار دانشجویان از مربیان بالینی، «نشان دادن درک و همدلی توسط مربیان» و هم‌چنین «برقراری ارتباط خوب با دانشجویان» بود (۹۵/۷ درصد). بر حسب تفکیک رشته نیز بعد از دو مورد قبل که ذکر شد، «حمایت و تشویق دانشجویان در طول دوره» و «نشان دادن مهارت‌های بالینی صحیح» در دانشجویان پرستاری و «ارزیابی عینی و بازخورد مناسب» و هم‌چنین «دارا بودن فکر باز و عدم قضاوت در مورد دانشجویان» در دانشجویان مامایی سایر انتظارات رایج بودند. در مورد انتظار دانشجویان مبتنی بر «اجتناب از انتقاد و نصیحت کردن در حضور دیگران» تفاوت معنادار آماری بین دانشجویان پرستاری و مامایی مشاهده شد ($P=0/037$)؛ این انتظار در دانشجویان مامایی بالاتر بود. در سایر موارد اختلاف معناداری بین دانشجویان به تفکیک رشته تحصیلی مشاهده نشد (جدول ۱).

دانشجویان و هم‌چنین کاهش سطح استرس آن‌ها تغییر داده شود. به‌طور معمول جهت کاهش استرس‌ها و ارتقای صلاحیت‌های مورد نیاز مربیان، مشخص کردن عوامل استرس‌زای درک شده‌ی دانشجویان و انتظاراتی که آن‌ها از مربیان دارند مهم است (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱) بنابراین شناسایی عوامل تنش‌زای موجود در آموزش دانشجویان و اقدام برای رفع و کنترل آن‌ها می‌تواند موجب بهبود دستیابی به اهداف آموزشی و تربیت افراد ماهر و ارتقای کیفیت خدمات مراقبتی گردد (یزدانه‌فرد و همکاران، ۲۰۰۹). لذا در این پژوهش هدف بر آن است که بتوانیم به شناسایی انتظارات دانشجویان پرستاری و مامایی ارومیه از مربیان خود در محیط‌های آموزش تئوری و بالین و هم‌چنین شناسایی عوامل استرس‌زای درک شده‌ی رایج در این محیط‌ها بپردازیم.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر یک مطالعه‌ی مقطعی بود که در آن تمام دانشجویان ترم دو و بالاتر، دانشکده‌ی پرستاری و مامایی ارومیه به‌صورت تمام شماری و در دسترس برای مطالعه دعوت شدند (۳۰۰ نفر). جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌ای محقق‌ساخته که بر اساس متون علمی طراحی شده بود، استفاده شد. ابزار مورد استفاده پنج قسمت داشت؛ در قسمت اول، اطلاعات دموگرافیک دانشجویان (سن، جنسیت، رشته‌ی تحصیلی، ترم و معدل) مورد پرسش قرار می‌گرفت. چهار قسمت اصلی پرسش‌نامه مشتمل بر انتظارات دانشجویان از مدرسان آموزش تئوری (۷ سؤال)، مربیان آموزش بالینی (۱۵ سؤال)، عوامل استرس‌زای درک شده در طی آموزش تئوری (۶ سؤال) و بالینی (۹ سؤال) بود که در آن دانشجویان به‌صورت بله/خیر بدان‌ها پاسخ می‌دادند. روایی پرسش‌نامه‌ی مذکور با استفاده از روایی محتوا و صوری مورد بررسی قرار گرفت و تأیید شد. هم‌چنین پایایی ابزار نیز با استفاده از ضریب هم‌بستگی آلفا کرونباخ $0/83$ درصد بدست آمد. پس از اخذ مجوز از مسؤولان دانشکده، پرسش‌نامه‌ها بین دانشجویان توزیع شده و راهنمایی‌های لازم در مورد چگونگی تکمیل نمودن آن در اختیار دانشجویان قرار گرفت. از آن‌جایی که پژوهشگران خود از اساتید و مربیان دانشکده بودند از دانشجویان خواسته شد تا اسامی خود را بر روی برگه‌ها ننویسند.

جدول ۱. بررسی انتظارات دانشجویان از مربیان خود در طی آموزش بالینی

P	کل		دانشجویان				انتظارات بالینی
			مامایی		پرستاری		
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۰/۹۳۶	۹۵/۷	۲۰۱	۹۵/۹	۴۷	۹۵/۷	۱۵۴	۱ نشان دادن درک و همدلی خود
۰/۲۸۶	۹۲/۴	۱۹۴	۹۵/۹	۴۷	۹۱/۳	۱۴۷	۲ ارزیابی عینی و باز خورد مناسب
۰/۰۳۹	۸۱/۹	۱۷۲	۹۱/۸	۴۵	۷۸/۹	۱۲۷	۳ اجتناب از انتقاد و نصیحت کردن دانشجویان در حضور دیگران
۰/۳۲۴	۹۳/۳	۱۹۶	۸۹/۸	۴۴	۹۴/۴	۱۵۲	۴ حمایت و تشویق دانشجویان در طول دوره
۰/۹۳۶	۹۵/۷	۲۰۱	۹۵/۹	۴۷	۹۵/۷	۱۵۴	۵ برقراری ارتباط خوب با دانشجویان
۰/۵۷۵	۹۱/۴	۱۹۲	۸۹/۸	۴۴	۹۱/۹	۱۴۸	۶ اعتماد به توانایی‌های دانشجویان
۰/۲۵۵	۹۱	۱۹۱	۹۵/۹	۴۷	۸۹/۴	۱۴۴	۷ داشتن فکر باز و عدم قضاوت در مورد دانشجویان
۰/۷۱۱	۹۰/۵	۱۹۰	۹۱/۸	۴۵	۹۰/۱	۱۴۵	۸ داشتن شیوه دوستانه
۰/۰۹۲	۹۰/۵	۱۹۰	۸۳/۷	۴۱	۹۲/۵	۱۴۹	۹ ارائه مشاوره به دانشجویان
۰/۸۰۵	۹۱	۱۹۱	۹۱/۸	۴۵	۹۰/۷	۱۴۶	۱۰ داشتن فکر باز نسبت به انتقاد دانشجویان
۰/۶۷۸	۹۴/۸	۱۹۹	۹۵/۹	۴۷	۹۴/۴	۱۵۲	۱۱ نشان دادن مهارت‌های بالینی صحیح
۰/۱۰۸	۸۷/۱	۱۸۳	۹۳/۹	۴۶	۸۵/۱	۱۳۷	۱۲ پرسیدن سؤال بدون استنطاق کردن
۰/۵۵۳	۹۱/۹	۱۹۳	۸۹/۸	۴۴	۹۲/۵	۱۴۹	۱۳ انتخاب مدل مناسب برای آموزش
۰/۴۲۲	۸۳/۳	۱۷۵	۷۹/۶	۳۹	۸۴/۵	۱۳۶	۱۴ حضور همیشگی در محیط آموزش بالینی
۰/۰۷۹	۹۱/۹	۱۹۳	۸۵/۷	۴۲	۹۳/۸	۱۵۱	۱۵ کمک به دانشجویان در شناسایی و استفاده از فرصت‌های تمرین

دانشجویان پرستاری و «تشویق دانشجویان به تحقیق و تفکر انتقادی» در دانشجویان مامایی انتظارات رایج بعدی آنان را شکل می‌داد. تفاوت معنادار آماری در دانشجویان پرستاری و مامایی در هیچ‌کدام از انتظارات مورد بررسی این حیطه از آموزش مشاهده نشد (جدول ۲).

در مورد انتظارات دانشجویان از مربیان و مدرسان حیطه‌ی تئوری، نتایج نشان داد که رایج‌ترین انتظار دانشجویان پرستاری و مامایی در این زمینه «ارائه آخرین اطلاعات موجود در مورد درس» است (۹۵/۲ درصد). «فراهم کردن جو مناسب برای بحث‌های کلاسی» در

جدول ۲: بررسی انتظارات دانشجویان از مربیان خود در طی آموزش تئوری

P	کل		دانشجویان				انتظارات تئوری
			مامایی		پرستاری		
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۰/۴۶۲	۸۶/۷	۱۸۲	۸۹/۸	۴۴	۸۵/۷	۱۳۸	۱ استفاده بیشتر از روش‌های بصری در طول تدریس
۰/۱۲۱	۹۵/۲	۲۰۰	۱۰۰	۴۹	۹۳/۸	۱۵۱	۲ ارائه آخرین اطلاعات موجود در مورد درس
۰/۲۷۹	۷۱/۴	۱۵۰	۶۵/۳	۳۲	۷۳/۳	۱۱۸	۳ استفاده از کلاسهای اضافی برای ارائه یک موضوع، در صورت نیاز
۰/۷۸۹	۹۰	۱۸۹	۹۱/۸	۴۵	۸۹/۴	۱۴۴	۴ به اشتراک گذاشتن تجارب خود در طول کلاس یا دانشجویان
۰/۷۷۸	۹۱	۱۹۱	۸۹/۸	۴۴	۹۱/۳	۱۴۷	۵ اطمینان از اثر بخشی آموزش در طول کار گروهی
۰/۵۳۷	۹۲/۴	۱۹۴	۸۹/۸	۴۴	۹۳/۲	۱۵۰	۶ فراهم کردن جو مناسب برای بحث در کلاس
۰/۷۶۸	۹۲/۴	۱۹۴	۹۳/۹	۴۶	۹۱/۹	۱۴۸	۷ تشویق دانشجویان به تحقیق و تفکر انتقادی

پرستاری بعد از هشدارهای مربیان، «ترس از شکست و اشتباه» (۷۳/۹ درصد) و «ترس درباره بیماران و پروسه‌ها» (۷۳/۹ درصد) عوامل استرس‌زای رایج بعدی بودند. اختلاف معنادار آماری بین دانشجویان پرستاری و مامایی در میزان عوامل استرس‌زای درک شده در حیطه بالینی دیده نشد (جدول ۳).

ارتباط با عوامل استرس‌زای درک شده توسط دانشجویان در محیط بالینی، نتایج مبین آن بود که رایج‌ترین این عوامل استرس‌زا به ترتیب «هشدارهای خشن مربیان در طول دوره» (۷۶/۷ درصد)، «عدم اطمینان در مورد پروسه‌های مراقبتی» (۷۵/۷ درصد) و «رفتار بد پرستاران، پزشکان و بیماران» (۷۵/۲ درصد) است. در دانشجویان

جدول ۳. بررسی عوامل استرس‌زاد درک شده دانشجویان در طی آموزش بالینی

P	کل		دانشجویان				استرس‌های بالینی	
			مامایی		پرستاری			
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۰/۴۵۰	۶۵/۷	۱۳۸	۶۱/۲	۳۰	۶۷/۱	۱۰۸	سؤال مری در مورد بیماران	۱
۰/۷۳۱	۷۳/۳	۱۵۴	۷۱/۴	۳۵	۷۳/۹	۱۱۹	ترس از شکست و اشتباه	۲
۰/۶۵۴	۶۱/۹	۱۳۰	۵۹/۲	۲۹	۶۲/۷	۱۰۱	حضور مستمر مری در بخش	۳
۰/۴۲۰	۷۵/۲	۱۵۸	۷۹/۶	۳۹	۷۳/۹	۱۱۹	رفتار بد پرستاران، پزشکان و بیماران	۴
۰/۸۲۷	۷۶/۷	۱۶۱	۷۵/۵	۳۷	۷۷	۱۲۴	هشدارهای خشن‌رئی‌اندز طول دوره	۵
۰/۰۶۲	۷۵/۷	۱۵۹	۸۵/۷	۴۲	۷۲/۷	۱۱۷	عدم اطمینان در مورد پروسه‌های مراقبتی	۶
۰/۷۳۱	۷۳/۳	۱۵۴	۷۱/۴	۳۵	۷۳/۹	۱۱۹	ترس درباره بیماران و پروسه‌ها	۷
۰/۱۶۴	۵۰/۵	۱۰۶	۵۹/۲	۲۹	۴۷/۸	۷۷	عدم علاقه به محیط بیمارستان	۸
۰/۲۱۴	۵۷/۶	۱۲۱	۶۵/۳	۳۲	۵۵/۳	۸۹	زیاد بودن دانشجو در بخش	۹

جدول ۴. بررسی عوامل استرس‌زاد درک شده دانشجویان در طی آموزش تئوری

P	کل		دانشجویان				عوامل استرس‌زای تئوری	
			مامایی		پرستاری			
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۰/۳۸۰	۶۰/۵	۱۲۷	۵۵/۱	۲۷	۶۲/۱	۱۰۰	سؤال از مدرسی هنگام ارائه مطلب	۱
۰/۰۸۵	۷۲/۹	۱۵۳	۶۳/۳	۳۱	۷۵/۸	۱۲۲	تدریس مطالب زیاد در وقت محدود	۲
۰/۰۲۷	۷۵/۲	۱۵۸	۶۳/۳	۳۱	۷۸/۹	۱۲۷	ترس در رابطه با عدم درک موضوع و پاس کردن امتحان	۳
۰/۰۰۱	۷۲/۹	۱۵۳	۵۵/۱	۲۷	۷۸/۳	۱۲۶	تدریس یکنواخت و گسل‌کننده	۴
۰/۱۲۴	۶۲/۴	۱۳۱	۵۳/۱	۲۶	۶۵/۲	۱۰۵	ارائه تکالیف کلاسی زیاد	۵
۰/۸۰۲	۶۴/۸	۱۳۶	۶۳/۳	۳۱	۶۵/۲	۱۰۵	سؤال از مطالب قبلی در ابتدای کلاس	۶

دانشجویان از آموزش بالینی با ارتباط مربیان با دانشجویان و نقش آن‌ها به‌عنوان مربی مرتبط است (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱). در پژوهش حاضر «حمایت و تشویق دانشجویان در طول دوره» از سایر انتظارات رایج دانشجویان بود. عدم حمایت مربیان از دانشجویان و عدم به‌کارگیری تشویق‌های لازم برای دانشجو از مشکلات عمده‌ی بالینی در محیط‌های آموزشی محسوب می‌شود (یزدانخواه‌فرد و همکاران، ۲۰۰۹؛ ناحاسد و همکاران، ۱۹۹۹). بیش از ۷۰ درصد دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش کیلینگر از مربیان بالینی خود انتظار حمایت و تشویق داشتند (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱) که این میزان در مطالعه‌ی حاضر نزدیک به ۹۰ درصد بود. هندرسون میزان حمایت مربیان از دانشجویان را در حد متوسط می‌داند (هندرسون و همکاران، ۲۰۰۶). لذا می‌توان عنوان داشت که بالا بودن میزان این انتظار در مطالعه‌ی حاضر، خود بیان‌گر تمایل دانشجویان به رسیدن حمایت مربیان به سطحی مطلوب است. هم‌چنین در این مطالعه مشخص شد که دانشجویان انتظار داشتند که مربیان مهارت‌های بالینی صحیح را به دانشجویان آموخته و عملکرد مناسبی از خود نشان دهند. مربیان، خصوصاً در طی جنبه‌های بالینی آموزش، یک الگوی نقشی مهم برای دانشجویان هستند. مهارت‌های حرفه‌ای مربیان در طی آموزش بالینی دانشجویان را به‌طور مثبت تحت تأثیر قرار می‌دهد (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱). پژوهش موگان نشان داد که از دید دانشجویان، "الگوی عملکردی بودن" به عنوان مشخصه بهترین مدرس بالینی از بالاترین درجه‌ی اهمیت برخوردار است (موگان و همکاران، ۱۹۸۷).

در مورد انتظارات دانشجویان از مربیان و مدرسان حیطةی تئوری، نتایج نشان داد که رایج‌ترین انتظار دانشجویان پرستاری و مامایی در این زمینه «ارائه‌ی آخرین اطلاعات موجود در مورد درس» است (۹۵/۲ درصد). به مشابه نتیجه‌ی پژوهش حاضر، نتایج پژوهش کیلینگر مشخص کرد که بیش از ۶۰ درصد دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش ابراز داشتند که مربیان بایستی آخرین اطلاعات موجود در دسترس را، ارائه دهند (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱). هم‌چنین در پژوهش کیلینگر، انتظار دانشجویان پرستاری در مورد لزوم ارائه‌ی آخرین اطلاعات موجود، بیش از دانشجویان مامایی بود و اختلاف معنادار آماری در بین آن‌ها مشاهده شد (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱) که با نتیجه‌ی پژوهش ما سازگار است. علت این امر را می‌توان تعداد کم دانشجویان مامایی شرکت‌کننده در مطالعه دانست که شاید نتوان دیدگاه این

در نهایت نیز در ارتباط با عوامل استرس‌زای درک شده‌ی دانشجویان طی آموزش تئوری، نتایج نشان داد که «ترس در رابطه با عدم درک موضوع و پاس کردن امتحان» رایج‌ترین عامل استرس‌زای درک شده توسط دانشجویان پرستاری و مامایی است (۷۵/۲ درصد). در این مورد، مابین دانشجویان دو رشته‌ی تحصیلی مورد بررسی، اختلاف معنادار آماری مشاهده شد ($P=0/027$). علاوه بر ترس از پاس نکردن امتحان، «تدریس مطالب زیاد در وقت محدود» و «سؤال از مطالب قبلی در ابتدای کلاس» نیز به همان میزان رایج‌ترین عوامل استرس‌زای درک شده توسط دانشجویان مامایی بودند (۶۳/۳ درصد). «تدریس یکنواخت و کسل‌کننده» دومین عامل استرس‌زای رایج درک شده توسط دانشجویان پرستاری بود که در مقایسه با دانشجویان مامایی تفاوت معنادار آماری مشاهده شد و این عامل استرس‌زا در دانشجویان پرستاری بالاتر بود ($P=0/001$)

بحث

در پژوهش حاضر، رایج‌ترین انتظار دانشجویان از مربیان بالینی، «نشان دادن درک و همدلی توسط مربیان» و «برقراری ارتباط خوب با دانشجویان» بود (۹۵/۷ درصد). کیلینگر در مطالعه‌ی مشابه مشخص کرد که تمایل به فهمیده شدن و درک شدن در طی آموزش بالینی رایج‌ترین انتظار دانشجویان پرستاری و مامایی از مربیان بالینی خود است (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱). به‌طور مشابه مطالعات دیگری هم نشان داده‌اند که دانشجویان از مربیان خود توقع فهمیده شدن داشته و خواهان ارتباط باز، روشن فکر بودن، داشتن شخصیت مثبت و راهنمایی شدن هستند (برنتسن و همکاران، ۲۰۱۰؛ گووزمان و همکاران، ۲۰۰۷؛ کلی، ۲۰۰۷). عدم هم‌دردی مربیان، یکی از برجسته‌ترین مشکلات دانشجویان به حساب می‌آید (گیل و همکاران، ۲۰۰۷) لذا در این مورد ضروری است که مربیان با درک و ابراز هم‌دردی با مشکلات دانشجویان و با توجه به تأثیر شگرف خود بر افزایش کیفیت آموزش بالینی، انتظار دانشجویان را برآورده کنند و تجارب بالینی را برای آنان لذت‌بخش کنند. بدیهی است لازمه‌ی چنین امری برقراری ارتباط مناسب مربی با دانشجویان است؛ شاید به همین دلیل باشد که دو موردی که قبلاً ذکر شد، در کنار هم رایج‌ترین انتظارات دانشجویان از مربیان بالینی خود است. نجفی ابراز می‌دارد که عدم برقراری ارتباط مناسب با دانشجویان یکی از مهم‌ترین دلایل کاهش انگیزه آنان است (نجفی و همکاران، ۲۰۱۱). شاید به همین علت باشد که انتظارات

۲۰۰۸). در پژوهش حاضر ۷۵/۲ درصد از دانشجویان رفتار بد پرستاران، پزشکان و بیماران را از جمله رایج‌ترین عامل استرس‌زای بالینی دانستند. ارتباط نامناسب از سوی پزشکان، پرستاران و دیگر پرسنل با دانشجویان از جمله مشکلات حیطة بالین است (هادی‌زاده و همکاران، ۲۰۰۵). در مطالعه‌ی خرسندی نقش اعضای تیم بهداشتی درمانی در برقراری ارتباط با دانشجویان، منفی گزارش شده و عدم رعایت حقوق فردی از جانب پرسنل و عدم ارتباط مناسب از سوی پزشکان، پرستاران و دیگران با دانشجویان به عنوان مهم‌ترین مشکل آموزش بالینی ذکر شده است (خرسندی و همکاران، ۲۰۰۲). خادمان نیز در مطالعه‌ی خود مشخص کرد که همکاری نکردن پرسنل عامل اصلی احساس دانشجویان مبنی بر اضافه بودن و عدم تعلق است (خادمان و همکاران، ۲۰۱۲). این در حالی است که فضای آموزشی توأم با احترام و ارتباط متقابل باعث کاهش استرس و ارتقای اعتماد به نفس در فراگیری آن می‌شود که این امر نه تنها یادگیری آن‌ها را در بالین تسهیل می‌کند، بلکه باعث احساس علاقه‌مندی به محیط بالین و کار با بیماران در آن‌ها می‌شود که خود می‌تواند منجر به ارائه‌ی مراقبت‌های اثربخش به بیماران شود (پیمان و همکاران، ۲۰۱۱). بنابراین آموزش پرستاری و مربیان بالینی باید تدابیری را برای تقویت ارتباط دانشجویان پرستاری با سایر اعضای تیم درمان و به ویژه پرستاران بالینی از بدو ورود به بیمارستان برنامه‌ریزی کنند (خادمان و همکاران، ۲۰۱۲).

در نهایت نیز در ارتباط با عوامل استرس‌زای درک شده دانشجویان طی آموزش تئوری، نتایج نشان داد که «ترس در رابطه با عدم درک موضوع و پاس کردن امتحان» رایج‌ترین عوامل استرس‌زای درک شده توسط دانشجویان پرستاری و مامایی است (۷۵/۲ درصد). در این مورد، مابین دانشجویان دو رشته‌ی تحصیلی مورد بررسی اختلاف معنادار آماری مشاهده شد ($P=0/027$) و میزان بیشتری از دانشجویان پرستاری این عوامل استرس‌زا را درک کرده بودند. دانشجویانی که در مطالعه‌ی کیلینگر شرکت کرده بودند نیز ابراز داشتند، زمانی که موضوع را نمی‌فهمند و می‌ترسند که نتوانند امتحان را پاس کنند دچار استرس می‌شوند، اگرچه در پژوهش ما میزان دانشجویانی که این عوامل استرس‌زا را ذکر کرده بودند خیلی بیشتر بود. همچنین در پژوهش کیلینگر عوامل استرس‌زای مذکور بیشتر توسط دانشجویان مامایی درک شده بود که با نتیجه‌ی پژوهش حاضر متفاوت است (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱). همچنین اختلاف معنادار

تعداد از افراد را به همه‌ی دانشجویان مامایی دانشکده تعمیم داد. در ارتباط با عوامل استرس‌زای درک شده توسط دانشجویان در محیط بالینی، نتایج مبین آن بود که رایج‌ترین عوامل استرس‌زای، «هشدارهای خشن مربیان در طول دوره» (۷۶/۷ درصد) بود. این میزان و مقادیر سایر عوامل استرس‌زای رایج دانشجویان در مطالعه‌ی حاضر هنگامی که با نتایج به دست آمده از مطالعات دیگر که در آن فقط کمتر از ده درصد از دانشجویان پرستاری و مامایی مسائل مذکور را به‌عنوان عوامل استرس‌زای محیط بالینی می‌دانند (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱) مقایسه می‌شود، می‌توان به میزان بالای استرس‌زا بودن محیط بالینی که ما برای دانشجویان خود ساخته‌ایم پی‌برد. مطالعات انجام گرفته در کشورمان نشان می‌دهد که بیشترین مشکلات آموزش بالینی مربوط به مربیان است (حیدری و همکاران، ۲۰۱۱؛ پیمان و همکاران، ۲۰۱۱). نتایج مطالعه‌ی صالحیان نشان داد که واکنش نامناسب مربی، برخوردهای شخصی و ترس از تنبیه شدن توسط وی از عوامل به‌وجود آورنده‌ی اضطراب و استرس در دانشجویان است (صالحیان و همکاران، ۲۰۰۸). مطالعات گوناگون دیگری نیز که در این زمینه صورت پذیرفته‌اند از نامطلوب بودن رفتار مربیان با دانشجویان به‌عنوان تنش‌زاترین عامل در بالین یاد می‌کنند (مریدی و همکاران، ۲۰۱۲؛ ساکی و همکاران، ۲۰۰۵؛ طاهری و همکاران، ۲۰۱۱) این در حالی‌ست که احتمالاً تعامل نامناسب بین دانشجو و مربی و عدم ارتباط مناسب بین آن‌ها می‌تواند روی تمامی عوامل تنش‌زای دیگر در محیط بالینی تأثیر بگذارد (نصیری و همکاران، ۲۰۰۰) و حتی دانشجویان را به فکر انصراف از تحصیل بیندازد (خادمان و همکاران، ۲۰۱۲) و به حرمت و عزت نفس آن‌ها آسیب وارد کند.

تانگ در مطالعه‌ی خود مهم‌ترین ویژگی مربیان را ارتباط بین فردی مناسب به خصوص اعتماد و احترام به دانشجو می‌داند (تانگ و همکاران، ۲۰۰۵). صاحب‌نظران معتقدند که مربیان بالینی باید بدانند برخورد مناسب با دانشجو عامل مهمی در ایجاد علاقه‌ی وی نسبت به محیط یادگیری، ارتقای مهارت‌های بالینی و کاهش استرس می‌باشد و می‌توانند تجربیات بالینی را برای آنان لذت‌بخش کنند (مریدی و همکاران، ۲۰۱۲). به مشابه نتیجه‌ی پژوهش حاضر صالحیان نیز در مطالعه‌ی خود، عدم اطمینان دانشجویان و عدم اعتماد به نفس کافی آن‌ها را برای انجام پروسه‌ها از عوامل ایجاد کننده‌ی استرس و اضطراب در دانشجویان می‌داند (صالحیان،

References

Mashhad, Shiraz and Zahedan, *Journal of Yazd University of Medical Sciences*, Vol.10, No.3, Pp.91-97 (in Persian) .

Abdoli, S 2005, Nursing Students' views of Clinical Practice, *Journal of Shahid Beheshti faculty of nursing & midwifery*, Vol.51, No.15, Pp.17-23 (in Persian) .

Berntsen, K, Bjork, I 2010, Nursing students' perceptions of the clinical learning environment in nursing homes, *Journal of Nursing Education*, Vol.49, Pp.22-17.

Cilingir, D, Gursoy, A, Hintistan, S, et al 2011, Nursing and midwifery college students' expectations of their educators and perceived stressors during their education: A pilot study in Turkey, *International Journal of Nursing Practice*, Vol.17, Pp.486-494

Corlett, J, Pafreyman, J, Staines, H, et al 2003, Factors influencing theoretical knowledge and practical skill acquisition in student nurses: An empirical experiment, *Nurse Education Today*, Vol.23, Pp.183-190.

Elicigil, A, Yildirim, H 2007, Determining problems experienced by student nurses in their work with clinical educators in Turkey, *Nurse education today*, Vol.27, Pp.491-498.

Fasihi-Harandi, T, Soltani, S, Tahami, S, et al 2004, Quality of clinical education in Iran university of medicine science, *Journal of Ghazvin University of medical sciences*, Vol.8, No.30, Pp.4-11. (in Persian) .

Gorostidi, X, Egilgor, X, Erice, M 2007, Stress sources in nursing practice. Evolution during nursing training, *Nurse Education Today*, Vol.27, Pp.777-787.

Guzman, A, Ormita, M, Palad, C, et al 2007, Filipino nursing students' views of their clinical instructors' credibility, *Nurse Education in Practice Today*, Vol.27, Pp.529-533.

آماری در گویهی «تدریس یکنواخت و کسل‌کننده» بین دانشجویان دو رشته مشاهده شد به گونه‌ای که درک این عوامل استرس‌زا در دانشجویان پرستاری بیشتر بود. علت این امر را می‌توان در متفاوت بودن مدرسان پرستاری و مامایی و متعاقباً تفاوت در شیوه‌های تدریسی به‌کار گرفته شده توسط آنان در کلاس دانست. در نهایت باید توجه داشت که آموزش خود یک تجربه‌ی پرتنش است. تنش هم در محیط تئوری و هم در محیط بالین وجود دارد (مریدی، ۲۰۱۲). اگرچه بر حسب دیدگاه بیشتر مطالعات، حجم این استرس‌ها در بالین بیشتر است (مریدی و همکاران، ۲۰۱۲؛ شریفی و همکاران، ۲۰۰۵). ترکیب شدن یادگیری تئوری و بالین در پرستاری و مامایی باعث شده است که آموزش این دو رشته پیچیده شود. این حقیقت در کنار کیفیت برنامه‌های آموزش پرستاری و مامایی ممکن است به‌طور منفی انتظارات دانشجویان از مربیان و عوامل استرس‌زای درک شده‌ی آنان را تحت تأثیر قرار دهد (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱). جهت برآورده کردن انتظارات دانشجویان در محیط‌های آموزشی بایستی تمامی ساختار دانشکده‌ها در تطابق با انتظارات منطقی تا حد ممکن به فراهم کردن فضای کاربردی و مثبت روی آورند. هم‌چنین جهت کاهش عوامل استرس‌زا ضروری است که اقدامات حمایتی در روند آموزش اندیشیده شده و مربیان چندین فاکتور از جمله نحوه‌ی ارتباط با دانشجویان، بهبود دانش و مهارت‌های حرفه‌ای و تجدید نظر در روش‌های آموزشی را مد نظر قرار دهند (کیلینگر و همکاران، ۲۰۱۱؛ طاهری و همکاران، ۲۰۱۱).

در پژوهش حاضر که به بررسی انتظارات و عوامل استرس‌زای درک شده‌ی دانشجویان پرستاری و مامایی در حیطه‌های تئوری و بالینی پرداخته شده بود مشخص شد که «نشان دادن درک و همدلی توسط مربیان» و «برقراری ارتباط خوب با دانشجویان» در حیطه‌ی بالین و «ارائه‌ی آخرین اطلاعات موجود در مورد درس» در حیطه‌ی تئوری، رایج‌ترین انتظارات دانشجویان هستند. هم‌چنین «هشدارهای خشن مربیان در طول دوره» رایج‌ترین عامل استرس‌زای درک شده‌ی دانشجویان طی آموزش بالینی بود که این مورد در حیطه تئوری به «ترس» در رابطه با عدم درک موضوع و پاس کردن امتحان» اختصاص داشت. قابل ذکر است که محدودیت اصلی برای پژوهش‌گران در انجام مطالعه عدم پاسخ‌دهی تمامی شرکت‌کنندگان به پرسش‌نامه بود.

- students: A qualitative study, *Iranian Journal of Nursing Research*, Vol.6, No.21, Pp.39-47 (in Persian) .
- Nasiri, M, Forootan, F 2000, *Stressful severity factors of the clinical environment from the viewpoint of nursing students of Nursing and Midwifery*. Paper presented at the Congress Coordination of Education, Health Care in Nursing Iran University of Medical sciences, Isfahan .
- Nazari, R, Beheshti, Z, Arzani, A, et al 2007, Stressing factors in clinical education of Amol nursing faculty nursing student, *Journal of Babol University of Medical Sciences*, Vol.9, No.2, Pp.45-50 (in Persian).
- Peyman, H, Darash, M, Sadeghifar, J, et al 2011, Evaluating the Viewpoints of Nursing and Midwifery Students about Their Clinical Educational Status, *Iran J Med Educ*, Vol.10, No.5, Pp.1121-1130(in Persian).
- Robinson-Wolff, Z, Beits, J, Petters, M 2008, Teaching baccalaureate nursing students in clinical setting: development and testing of the clinical teaching knowledge test, *Journal of professional nursing*, Vol.25, No.3, Pp.130 -143 .
- Saki, M, Roohandeh, M 2005, *Clinical teaching stressing factor: Student viewpoint*, Paper presented at the Proceedings of the Seventh National Congress on Medical Education, Tabriz .
- Salehian, M, Armat, M 2008, Qualitative study of the experiences of nursing students in clinical training, *Journal of North Khorasan University of Medical Sciences*, Vol.2, Pp.57-63 .
- Shahsavari, S, Mosallanejad, L, Sobhanian S, et al 2005, Study the physical, spiritual and social stress - related symptoms in nurses and midwiferies working at educational and Therapeutic centers affiliated to Jahrom School of Medical Sciences, *Journal of Jahrom Medical School*, Vol.2, No.2, Pp.6-10 [Persian] .
- Sharify, F, Masomi, S 2005, Qualitative study of nursing student experiences of clinical practice, *BMC Nursing*, Vol.4, No.6.
- Hadizadeh, T, Firuzi, M, Shamaeian, R 2005, The assessment of clinical situation, view of Faculty Member of Gonabad Nursing & Midwifery School, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.5, No.1, Pp.71-77(in Persian).
- Henderson, A, Twentyman, M, Heel, A, et al 2006, Students perception of the psycho- social clinical learning environment: an evaluation of placement modles. *Nursing Education in Practice*, Vol.26, No.7, Pp.564-571.
- Heydari, M, Shahbazi, S, Sheykhi, R, et al 2011, Nursing Students' viewpoints about Problems of Clinical education, *Iranian Journal of Health & Care*, Vol.1, Pp.18-23 .
- Kelly, C 2007, Students' perceptions of effective clinical teaching revisited, *Nurse Education Today*, Vol.27, Pp.885-892.
- Khademian, Z, Sharif, F 2012, Nursing students' initial clinical experiences, *Nursing research*, Vol.7, No.26, Pp.23-33.
- Khorsandi, M, Khosravi, S 2002, Investigation of the view of nursing and midwifery students about clinical education condition in nursing and midwifery college of Arak University of Medical Sciences, *Arak Medical University Journal (Rahavard Danesh)*, Vol.5, No.1, Pp.29-32 (in Persian).
- Mogan, J, Knox, J 1987, Characteristics of 'best' and 'worst' clinical teachers as perceived by university nursing faculty and students, *J Adv Nurs*, Vol.12, No.3, Pp.331-337.
- Moridi, G, Valiee, S, Khaledi, S, et al 2012, Clinical Education Stressors from the Perspective of Students of Nursing, Midwifery, and Operating Room: A Study in Kurdistan University of Medical Sciences, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.7, No.11, Pp.675-684 .
- Nahas, V, Nour, V, al-Nobani, M 1999, Jordanian undergraduate nursing students' perceptions of effective clinical teachers, *Nurse Educ Today*, Vol.19, No.8, Pp.639-648.
- Najafi, K, Sharif, F, Moattari, M et al 2011, Decrease in motivation of nursing

Tully, A 2004, Stress, sources of stress and ways of coping among psychiatric nursing students, *J PsychiatrMent Health Nurs*, Vol.11, No.1, Pp.43-47 .

Vahhabi, S, Ebadi, A, Rahmani, R, et al 2010, The comparison of situation of clinical training views of nursing teachers and students, *Iranian Journal of education strategies*, Vol.3, No.4, Pp.171-182(in Persian).

Yazdankhah-Fard, M, Pouladi, S, Kamali, F, et al 2009, Stressing factors in clinical education: the viewpoint of student, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.8, No.2, Pp.341-350 (in Persian).

Shipton, S 2002, The process of seeking stress-care: coping as experienced by senior baccalaureate nursing students in response to appraised clinical stress, *J Nurs Educ*, Vol.41, No.6, Pp.243-256 .

Tahery, N, Kaiali, M, Yaghoobi, M, et al 2011, The stressors of clinical training in nursing students- Abadan nursing faculty, *Modern care*, Vol.8, No.3, Pp.159-165 .

Tang, F, Chou, S, Chiang, H 2005, Students' perceptions of effective and ineffective clinical instructors, *J Nurs Educ*, Vol.44, No.4, Pp.187-192 .

Archive of SID

Survey of students' expectations of instructor and perceived stressors during clinical and theoretical education at Urmia Nursing and Midwifery faculty in 2013

Davood Rasouli^{1,*}

Farzad zareie²

Zahra safaei¹

Mohammad Smaeilhajinejad³

Darioush rokhafrouz⁴

¹: Faculty member, School of nursing and midwifery, Urmia University of medical sciences and health services, west Azerbaijan, Iran.

²: Faculty member, nursing faculty of Bukan, Urmia University of medical sciences and health services, west Azerbaijan, Iran.

³: Faculty member, School of nursing and midwifery, Bushehr University of medical sciences and health services, Bushehr, Iran.

⁴: Faculty member, School of nursing and midwifery, Ahvaz Jundishapour University of medical sciences and health services, Ahvaz, Iran.

Abstract: Education in Nursing and Midwifery is a combination of theory and practical education; in addition, educators and learning environment are the main pillars of education to maximize student learning and reduce stress with significant impact. Hence, the aim of this study was to investigate students' expectations and perceived stressors from instructor during clinical education and theory in Urmia Nursing and Midwifery faculty in 2013. In this cross-sectional study, 210 students from the Urmia School of Nursing and Midwifery were included as accessible samples. For data collection, the researcher made a five-part questionnaire including demographic information, expectations of educators and clinical training (15 questions) and theoretical (7 items), perceived stressors in the clinical learning environment (9 items) and theory (6 items). From 210 of study participants, 161 students were (76/7%) nursing students, and 49 members (23/3%) were students of midwifery. Regarding to the results, the main expectation of educator in the clinical learning environment by students was "show understanding and empathy by teachers"; "good communication with students" (95/7%); and to the theoretical education "provide the latest information about the course" (95/2%). The most commonly stressor perceived by students in the clinical learning environment, "educator warnings during the period" (76/7%), and during the theory learning "fear in relation to not understanding the issue and pass the exam" (75/2%) were mentioned. Expectations and perceptions of students from clinical, theoretical educator and perceived their stressors are important steps in promoting effective learning, therefore, awareness of these effective themes will be an important factor in developing of the effectiveness of educators and qualified professional students.

Keywords : perceived stressors, instructor, Nursing and Midwifery education.

*Corresponding author: Faculty member, School of nursing and midwifery, Urmia University of medical sciences and health services, west Azerbaijan, Iran.

Email: Raouli_d@umsu.ac.ir